

NEŽINOMŲ PRANO DOMŠAIČIO KŪRINIŲ PAIEŠKOS

Kristina Jokubavičienė

LIETUVOS DAILĖS MUZIEJAUS PRANO DOMŠAIČIO GALERIJA

Liepų g. 33, LT-92145 Klaipėda

El. p. domsaitis.galerija@zebra.lt

Straipsnyje aptariami kai kurie nežinomų tapytojo ekspresionisto Prano Domšaičio (1880–1965) kūrinių paieškos aspektai, atskleidžiantys aktualius dailininko kūrinių datavimo ir jų sklaidos tarpukario Vokietijoje klausimus.

REIKŠMINIAI ŽODŽIAI: Lietuvių fondas, Pranas Domšaitis, Siegfriedo Feldbergo rinkinys, Roberto Graetzo kolekcija.

Jau septyneri metai, kai Lietuvos dailės muziejaus (toliau – LDM) padalinyje Klaipėdoje, buvusioje Paveikslų galerijoje (nuo 2004 m. pavadinta Prano Domšaičio galerija), nuolatinėje ekspozicijoje galima pamatyti šio garsaus tapytojo ekspresionisto kūrinius. Nuo Domšaičio tapybos ekspozicijos atidarymo 2001 m. liepos 26 d. įvyko daug pokyčių. Galerijai suteiktas dailininko vardas, Diuseldorfe įvyko personalinė jo darbų paroda (2004), trys paveikslai eksponuoti Europos dailininkų kolonijų parodoje Dachau (*Euro-Art svečiuojasi Dachau*, 2006), Klaipėdoje ir Kaliningrade vyko tarptautinis Domšaičio pleneras-seminaras (2006), surengtos trys konferencijos (viena iš jų, įvykusi 2005 m. – tarptautinė), išleisti keli nauji jo kūrybos ir biografijos aspektus atskleidžiantys leidiniai. Nesileidžiant į smulkesnius, bet ne mažiau svarbių

darbų vardijimą, galima konstatuoti, kad vyko aktyvi dailininko kūrybos sklaida visuomenėje.

Tačiau svarbiausiu įvykiu laikytinas turimos Domšaičio kolekcijos papildymas naujais kūrinių. Lietuvių fondas (Čikaga, Ilinojus, JAV) 1989–2001 m. laikotarpiu padovanojo Lietuvai ir perdavė LDM 530 dailininko kūrinių rinkinį. 2006 m. Lietuvių fondas dovanojo dar 135 darbus, sudarančius dailininko kūrybos aukso fondą. Šiandien LDM saugoma didžioji dalis darbų, kuriuos Lietuvių fondas nupirko iš dailininko našlės 1980-aisiais – 665 vienetai (Lietuvių fondas iš viso buvo įsigijęs per 800 Domšaičio kūrinių). Galima teigti, kad tai didžiausia vieno autoriaus kūrinių kolekcija, sugrįžusi į Lietuvą, lietuvių išeivijos JAV pastangomis likusi neišsklaidyta.

IN SEARCH FOR UNKNOWN WORKS OF PRANAS DOMŠAITIS

Kristina Jokubavičienė

KEY WORDS: Lithuanian Foundation, work of Pranas Domšaitis, dating of works, Siegfried Feldberg Collection, Graetz Collection.

SUMMARY

The permanent exhibition of Klaipėda Gallery of the Lithuanian Art Museum features work of the famous Expressionist painter Pranas Domšaitis (1880–1965). From 1989 through 2001, The Lithuanian Foundation of Chicago (Chicago, IL, USA) donated to Lithuania and handed over to the Lithuanian Art Museum a collection of 530 works of Domšaitis. In the beginning of 2007, the Lithuanian Foundation donated additional 135 works. To date, the LAM has in its possession the bulk of the collection, in total 665 works, purchased from the painter's widow in 1980 by the Lithuanian Foundation.

Meanwhile the process of identifying unknown works of Domšaitis in the possession of state museums abroad, private galleries and individuals is ongoing. The article is limited to several aspects of this work, such as the issues of dating the work, the artist's inter-war contacts in Germany and the proliferation of his works on the basis of these contacts.

The painter signed all works by his full name or monogram, yet he dated them only prior to his studies at Königsberg Art Academy, that is prior to 1907. The creation year of some of his works can be only established

by the dates when they were exhibited or reproduced in catalogues, printed in press or other subsidiary information. The problem of dating is illustrated using the example of his three landscapes with the motif of birch trees. One of them is exhibited at Domšaitis Gallery of the Lithuanian Art Museum, the other two were discovered by the author of the article, in 2006, in Austria, in the Land of Vorarlberg, in the villages of Sulz and Rõthis, where the artist lived in the 1930s –1940s.

Recently Germany experienced a growing interest in the collections of Jewish collectors destroyed or scattered during the years of the Third Reich, and the problem of restitution. The article further discusses the collections of Siegfried Feldberg and Robert Graetz – these included also works of Domšaitis.

In 1976, the collection of Feldberg was acquired by the *Berlinische Galerie*, Berlin's Land museum. Through correspondence with the *Berlinische Galerie*, this museum has been discovered to hold three works of Domšaitis. The Graetz collection, disintegrated after the 1933, also included a still-life of Domšaitis.

The Feldberg and the Graetz collections were only two of multiple collections of modern German art. The presence of Domšaitis' works in these collections illustrates his weight and popularity in Berlin's artistic life in the 1930s – 1940s. The discoveries of these recent years identified four national museums in possession of the work the artist: alongside with the previously known Berlin's National Gallery, Lüneburg East Prussian Land Museum, Art Forum East German Gallery in Regensburg, the *Berlinische Galerie* – the Berlin Land Museum is now included. Additional works of Domšaitis have been added to those known to survive in Austria.